

การสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ

THE TEACHING OF THAI SPEAKING SKILLS TO FOREIGN LEARNERS THROUGH A TASK - BASED LEARNING APPROACH

รองศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงศร

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

Email : rungrude@swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายองค์ประกอบและขั้นตอนการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ในการเรียนรู้ภาษาไทยทักษะการพูดเป็นทักษะที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องเรียนรู้เป็นลำดับแรก เพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเพื่อใช้ในการเรียนทักษะทางภาษาอื่นๆ อย่างดีต่อไป แต่ผู้เรียนชาวต่างประเทศบางคนมักไม่ค่อยมั่นใจในการพูดของตนเอง เกรงว่าจะพูดผิดหรือพูดไม่ชัด การจัดการเรียนการสอนโดย การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติเป็นวิธีการเรียน การสอนรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาทักษะการพูดสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระดับกลาง - ระดับสูงให้มีพัฒนาการทางการพูดดีขึ้น เพราะวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติสนับสนุนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาผ่าน การใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและเน้นการสื่อความหมายมากกว่ารูปภาษา

คำสำคัญ : ทักษะการพูดภาษาไทย ผู้เรียนชาวต่างประเทศ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ

ABSTRACT

This article is aimed at explaining the factors and procedures involved in the task-based approach for teaching speaking skills of the Thai language to foreign learners. In learning Thai language, speaking is the first skill foreign learners must learn, not only as a medium of daily-life conversations, but also as a basis for learning other language skills successfully. However, some foreign learners do not have confidence in their speaking ability, fearing that they might say something wrong or unclear. The task-based approach is a teaching method that can help the intermediate-advanced foreign learners of Thai language to improve their speaking skill, for it not only encourages them to practice but also urges them to think, analyze, and solve problems in real situations and it emphasizes meaning rather than form.

KEYWORDS : Thai Speaking Skills, Foreign Learners, Task-Based Learning Approach

บทนำ

ทักษะการพูดเป็นทักษะการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง ตลอดจนกริยาท่าทางต่าง ๆ ส่งสารไปยังผู้รับสาร เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการของตนเอง การพูดจึงเป็นทักษะการส่งสารที่สำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนภาษาต่างประเทศครูผู้สอนมักเริ่มให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถพูดสื่อสารได้ระดับหนึ่งก่อน เพื่อถ่ายต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนต่อไป ดังที่ สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2540 : 167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจ และจะช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศของผู้เขียนพบว่า ผู้เรียนชาวต่างประเทศมักมีผลสัมฤทธิ์ทางการพูดค่อนข้างต่ำ เนื่องจากผู้เรียนรู้สึกอึดอัด ไม่มั่นใจในการใช้ภาษาไทย เก่งกว่าจะพูดผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการเรียนการสอนภาษาไทยในต่างประเทศยิ่งทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสฝึกพูดภาษาไทยในสถานการณ์จริงเท่าที่ควร เนื่องจากมีบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นไทยน้อยมาก

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติคือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงผ่านทางการปฏิบัติงาน ซึ่งเน้นความหมายในการสื่อสารมากกว่ารูปแบบของภาษา

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายองค์ประกอบ และขั้นตอนการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระดับกลาง - ระดับสูง โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของการพูด ความหมายของงานปฏิบัติ องค์ประกอบของงานปฏิบัติ และขั้นตอนการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของการพูด

การพูดเป็นการสื่อสารสองทางคือประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (ผู้พูด) ผู้รับสาร (ผู้ฟัง) สาร (เนื้อหาสาระที่พูด) และสื่อ (เครื่องมือหรือช่องทางที่ใช้พูด) การพูดจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้นั้น องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารสามารถส่งสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจนไปยังผู้รับสาร

ส่วนผู้รับสารเองก็อาจทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพูดจึงเป็นการสื่อสารสองทางเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือเรื่องราวต่างๆ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยเฉพาะการเรียนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดเป็นทักษะแรกที่ผู้เรียนต้องเริ่มเรียนรู้เป็นลำดับแรก เพื่อใช้สื่อสารกับเจ้าของภาษาในเบื้องต้น ดังที่ สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2540 : 167) ได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการพูดไว้ว่า

"การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิดเห็น ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจ"

ดังที่ทราบกันแล้วว่า มนุษย์ใช้ภาษา 2 ลักษณะในการสื่อสารคือ วจนภาษา (Verbal language) หรือภาษาถ้อยคำ และอวัจนภาษา (Nonverbal language) หรือภาษาท่าทางการพูดของมนุษย์ก็เช่นเดียวกันที่ต้องใช้ทั้งวจนภาษาและอวัจนภาษา ทั้งนี้เพราะการพูดคือการเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูดเพื่อติดต่อสื่อสารให้เข้าใจกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หรือการพูดคือการสื่อความหมายแบบหนึ่งเรียกว่า Oral communication มิได้หมายความว่า เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ปากเท่านั้น แต่เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ภาพ เสียง กริยาท่าทางต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกของผู้พูดให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของผู้พูด (จินดา งามสุทธิ. 2549: 1)

ฉะนั้นการพูดจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ การเลือกใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาให้เหมาะสม เพื่อส่งสารบอกความต้องการของตนเองไปยังผู้รับสารได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น "การพูดเป็น" จึงช่วยให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ การสื่อสารด้วยการพูดสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ยังเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศใช้ความรู้ทางภาษาที่มีเพื่อสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างดี ดังที่ Jeremy Harmer (เจรามี่ ฮาร์เมอร์, 2546: 119-120) กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการพูด ประกอบด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการฝึกซ้อม (Rehearsal) การให้ผู้เรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ เท่ากับเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อมการพูดจริงนอกห้องเรียน การฝึกซ้อมวิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆ เกิดความเข้าใจ ว่าการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศจริงเป็นอย่างไร

2. เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) กิจกรรมการพูดเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องพยายามใช้ภาษา ซึ่งจะให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนประเมินผู้เรียนได้ว่าเขาพูดได้ดีแค่ไหน มีปัญหาการพูดอย่างไร ส่วนผู้เรียนจะได้ทราบว่าจะต้องปรับปรุงการพูดของตนเองแต่ละครั้งอย่างไร

3. เป็นการทำให้ผู้เรียนสนใจและอยากมีส่วนร่วม (Engagement) กิจกรรมการพูดที่ดีอาจจะและควรจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มาก หากทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ หากผู้สอนจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ ด้วยความเข้าใจ ผู้เรียนจะได้รับความพึงพอใจอย่างมากจากการทำกิจกรรม

ความหมายของงานปฏิบัติ

งานปฏิบัติหมายถึงงานที่มีการวางแผนงานอย่างชัดเจน มุ่งเน้นการใช้ภาษาในการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน งานปฏิบัติทางภาษานี้จะเน้นการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการทำงาน และเน้นการสื่อความหมายในการสื่อสารมากกว่ารูปแบบทางภาษา

การสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติจึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้สอนต้องวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมอย่างชัดเจนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์ของการพูดในแต่ละงานปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการใช้ภาษาในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างอิสระ

ส่วนผู้เรียนชาวต่างประเทศนั้น การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะ ทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เข้าด้วยกันจากการทำกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เช่น การอ่านเรื่องแล้วถ่ายทอดเป็นการพูด ซึ่งงานปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศรู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ประเมินสถานการณ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนกำหนดไว้

จะเห็นได้ว่างานปฏิบัติเป็นกระบวนการใช้ภาษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศ ได้ใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง หรือใช้ภาษาสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างตรงประเด็น โดยมีการวางแผนงานปฏิบัติการพูดอย่างชัดเจน

องค์ประกอบของงานปฏิบัติ

ลัดดาวัลย์ อารัมพร (2547: 19 อ้างถึงใน Candlin, 1987: 10-12; Nunan, 1989: 10-11; Ellis, 2003: 21) กล่าวถึงองค์ประกอบของงานปฏิบัติไว้ สอดคล้องกัน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (Goal) คือการบอกจุดประสงค์ของงานปฏิบัตินั้นว่าต้องการให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายใดของงานปฏิบัตินั้น

2. ตัวป้อน (Input) คือข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นข้อมูลต่างๆ ไปจากสื่อต่างๆ ที่ผู้สอนกำหนดหรืออาจเป็นข้อมูลที่มาจากประสบการณ์ของผู้เรียน

3. ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน (Procedures) คือการระบุวิธีการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อ "ขั้นตอนการสอนทักษะ การพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ" อย่างละเอียดต่อไป

4. บทบาท (Roles) คือ การกำหนดบทบาทของ ผู้สอนและผู้เรียนว่า ควรมีบทบาทอย่างไรในการปฏิบัติงานนั้น

5. ผลลัพธ์ (Outcome) คือ ผลที่ได้จากงานนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ซึ่งอาจกล่าวได้ 2 ด้านคือด้านผลผลิต หมายถึง ผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานนั้น ด้านกระบวนการ หมายถึง ทักษะทางภาษาและกระบวนการที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากการปฏิบัติงานนั้น

นอกจากนี้ แคนดลินและนูแนนได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานปฏิบัติเพิ่มเติมจากข้างต้นคือ การจัดสภาพในห้องเรียน (Setting) ว่าการจัดสภาพห้องเรียนจะต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ตามหน้าที่ของภาษาที่ระบุไว้ในงานปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมในชั้นเรียนกับสถานการณ์จริงนอกชั้นเรียน

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของงานปฏิบัติ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ตัวป้อนหรือข้อมูลในงานปฏิบัติ ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน และผลที่ได้จากงานปฏิบัติ รวมทั้งการจัดสภาพของห้องเรียน

องค์ประกอบข้างต้นเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสอนทักษะการพูดภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ กล่าวคือ ผู้สอนต้องอธิบายจุดมุ่งหมายของงานปฏิบัติการพูดครั้งนั้นให้แก่ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้รับทราบอย่างชัดเจน ว่าต้องการให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศฝึกทักษะการพูดเรื่องอะไร ใช้เวลาเรียนเท่าไร มีสื่อการเรียน และการวัดประเมินผลอย่างไร

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดเล่าเรื่อง เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวเมืองไทย" ผู้สอนกำหนดเวลาเรียน 8 คาบ โดย 4 คาบแรกให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศหาความหมายของคำศัพท์และศึกษาโครงสร้างของรูปประโยคที่ผู้สอนกำหนดให้ ส่วน 4 คาบหลังผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศฝึกพูดจากการนำคำศัพท์และโครงสร้างของรูปประโยคดังกล่าวมาพูดหน้าชั้นเรียน

ผู้สอนอาจกำหนดจุดมุ่งหมายของการพูดเล่าเรื่องไว้ 2 ประเด็นคือจุดประสงค์ปลายทางกับจุดประสงค์นำทาง เพื่อเป็นแนวทางในการสอนทักษะการพูดครั้งนั้น ดังนี้

จุดประสงค์การเรียน

จุดประสงค์ปลายทาง

เขียนและพูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทยได้

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกความหมายของคำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้
2. อ่านออกเสียงคำศัพท์ที่ได้ถูกต้อง
3. พูดและเขียนประโยคตามโครงสร้างทางภาษาที่กำหนดได้ถูกต้อง

4. เขียนและพูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทยได้

สื่อการเรียนของการพูดเล่าเรื่อง เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย" ได้แก่ ภาพสถานที่ท่องเที่ยวเมืองไทยและใบงานส่วนการวัดประเมินผลของการพูดเล่าเรื่อง เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย" ได้แก่ ประเมินผลจากแบบประเมินตนเองด้านการพูดของผู้เรียนชาวต่างประเทศ และประเมินผลจากแบบประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมกรพูดของผู้สอน

ส่วนตัวป้อนหรือข้อมูล ผู้สอนต้องกำหนดให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศอย่างชัดเจน ทั้งคำศัพท์และโครงสร้างรูปประโยค เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศนำไปปฏิบัติการพูดได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดเล่าเรื่อง เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวเมืองไทย" สามารถกำหนดตัวป้อนหรือข้อมูลได้ดังนี้

เนื้อหาทางภาษา

คำศัพท์

1. ธรรมชาติ 2. โบราณสถาน 3. โบราณวัตถุ 4. มีค่า 5. อนุรักษ์ 6. หวงแหวน 7. ทำลาย 8. มรดกโลก 9. ซากปรักหักพัง 10. รักษา

โครงสร้าง

คำนาม + ควร/ต้อง + อนุรักษ์ + คำนาม เช่น

- พวกเราต้องอนุรักษ์ธรรมชาติ

- ทุกคนควรอนุรักษ์มรดกโลก

คำนาม + รักษา + คำนาม เช่น

- คุณสมชายรักษาโรคไข้หวัดที่โรงพยาบาล

(ดูแลสุขภาพ)

- ทหารรักษาประเทศ (ป้องกัน)

หน้าที่

พูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเมืองไทย

ส่วนขั้นตอนการปฏิบัติงานในการสอนทักษะการพูด โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติมี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนก่อนปฏิบัติงาน ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน และขั้นหลังปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องระบุกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นแนวทางฝึกปฏิบัติการพูดได้ตรงประเด็น

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดเล่าเรื่อง เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย" แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ดังนี้

ขั้นก่อนปฏิบัติงาน (Pre - task)

1. ผู้สอนนำเสนอภาพสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย
2. แจกใบงานที่ 1 พร้อมอธิบายคำสั่งในการทำกิจกรรม

ใบงานที่ 1 การพูดเล่าเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย

จงหาความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้

คำศัพท์	ความหมาย
1. ธรรมชาติ	
2. โบราณสถาน	
3. โบราณวัตถุ	
4. มีค่า	
5. อนุรักษ์	
6. หวงแหวน	
7. ทำลาย	
8. มรดกโลก	
9. ซากปรักหักพัง	
10. รักษา	

3. ผู้สอนฝึกผู้เรียนให้ออกเสียงคำศัพท์
4. ผู้เรียนค้นหาความหมายของคำศัพท์
5. ผู้สอนอธิบายความหมายของคำศัพท์ พร้อม

โครงสร้างการใช้คำศัพท์

ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน (During - task)

6. ผู้เรียนทำกิจกรรมตามใบงานที่ 2

ใบงานที่ 2 การพูดเล่าเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย

จงดูภาพต่อไปนี้แล้วนำคำศัพท์ที่กำหนด แต่งเป็นประโยคเพื่อใช้พูดเล่าเรื่อง 5 นาที

1. ธรรมชาติ 2. โบราณสถาน 3. โบราณวัตถุ 4. มีค่า 5. อนุรักษ์
6. หวงแหวน 7. ทำลาย 8. มรดกโลก 9. ซากปรักหักพัง 10. รักษา

.....

.....

.....

.....

7. ผู้เรียนค้นคว้าคำศัพท์เพิ่มเติม เพื่อนำมาพูดเล่าเรื่อง สัปดาห์หน้า

8. ผู้เรียนพูดเล่าเรื่องคนละ 5 นาที เรื่อง "สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทย"

ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post - task)

9. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหาในการทำกิจกรรม ได้แก่ ปัญหาการใช้วัจนภาษา เช่น การใช้คำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษา ปัญหาการใช้วัจนภาษาในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา ท่าทาง หรือการแต่งกาย เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน

10. ผู้เรียนนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ

ส่วนบทบาทของผู้สอนทักษะการพูดภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ นั้น ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างรูปประโยคจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่านออกเสียง การให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศหาความหมายของคำศัพท์ด้วยตนเอง หรือการให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศฝึกแต่งประโยคตามโครงสร้างรูปประโยคที่ผู้สอนกำหนด นอกจากนี้ผู้สอนต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศ ได้พยายามพูดและใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

โดยไม่เน้นความถูกต้องของไวยากรณ์มากเกินไป แต่เน้นการสื่อสารได้อย่างชัดเจนมากกว่า ซึ่งจะทำให้ได้ผลลัพธ์ของการพูดโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติคือ ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้เรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการพูดในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งยังมีความมั่นใจในการพูดและกล้าผลิตภาษามากขึ้น

ขั้นตอนการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ

ขั้นตอนการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนปฏิบัติงาน (Pre - task) เป็นขั้นตอนเตรียมตัวผู้เรียนในการปฏิบัติงานกิจกรรม การพูดขั้นก่อนปฏิบัติงาน ได้แก่

1.1 การกำหนดหัวข้อของการพูดโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพูดโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ เช่น พูดเพื่อเล่าเรื่อง พูดเพื่อสรุปเรื่อง

1.3 การกระตุ้นผู้เรียนชาวต่างประเทศให้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพร้อมปฏิบัติงานการพูดในขั้นต่อไป เช่น เตรียมคำศัพท์ โครงสร้างประโยค

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดแสดงความคิดเห็น เรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย" โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติขั้นก่อนปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้สอนนำเสนอภาพวิถีชีวิตคนไทย ในอดีตและปัจจุบันให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศทราบ พร้อมอธิบายรายละเอียดจากภาพ

2) แจกใบงานที่ 1 พร้อมอธิบายคำสั่งในการทำกิจกรรม เช่น ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศศึกษาความหมายของคำศัพท์ด้วยตนเองก่อน แล้วผู้สอนจึงพูดคุยกับผู้เรียนในชั้นเรียนต่อไป

ตัวอย่างใบงานที่ 1
จงหาความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้

คำศัพท์	ความหมาย
1. วิถีชีวิต	
2. ครอบครัวขยาย	
3. ครอบครัวเดี่ยว	
4. สังคมเมือง	
5. ศูนย์กลาง	
6. ชุมชน	
7. การนับถือ	
8. การสื่อสารไร้พรมแดน	
9. ความทันสมัย	
10. การคมนาคม	

- 3) ผู้สอนฝึกผู้เรียนให้ออกเสียงคำศัพท์
- 4) ผู้เรียนค้นหาความหมายของคำศัพท์
- 5) ผู้สอนอธิบายความหมายของคำศัพท์ พร้อม

โครงสร้างการใช้คำศัพท์

ขั้นก่อนปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นขั้นตอนเพื่อเตรียมผู้เรียนชาวต่างประเทศให้ฝึกพูดแสดงความคิดเห็น เรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย" ในขั้นปฏิบัติงานต่อไป ดังนั้นผู้สอนควรกำหนดวงศัพท์และโครงสร้างรูปประโยคที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องนำมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศมีแนวทางในการพูดอย่างชัดเจนในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติการพูด ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศกล้าพูดมากขึ้น

2. ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน (During - task) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ทำงานปฏิบัติการพูดโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

ขั้นตอนนี้มุ่งเน้นด้านความหมายในการสื่อสาร ซึ่งผู้สอนอาจจัดให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มเน้นให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างอิสระ ขั้นตอนนี้มีวิธีการปฏิบัติงาน 2 วิธี ได้แก่

2.1 คุณลักษณะงานปฏิบัติ (Task performance options) คือ คุณลักษณะต่างๆ ของงานปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนสามารถ

วางแผนการสอนล่วงหน้าได้ เช่น ประการแรก การกำหนดเวลาในการทำงานปฏิบัติ ถ้าผู้สอนเน้นการใช้ภาษาที่ถูกต้อง (Accuracy) ในการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนกำหนดระยะเวลาเอง แต่ถ้าให้ผู้เรียนเน้นการใช้ภาษาอย่างดี (Fluency) ควรกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาโดยไม่คำนึงเรื่องความถูกต้อง ประการที่สอง การให้ข้อมูลบางส่วนกับผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนกำลังทำงานปฏิบัติ และประการที่สาม การให้คำแนะนำส่วนของงานปฏิบัติที่ผู้เรียนไม่คาดคิด คำตอบไว้ซึ่งเป็นการทำทนายผู้เรียน เช่น งานปฏิบัติที่ต้องการตัดสินใจ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ และใช้ภาษาในงานปฏิบัติเพิ่มขึ้น

2.2 คุณลักษณะทางด้านกระบวนการ (Process option) คือ ขั้นตอนของการปฏิบัติงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำตามงานปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดแสดงความคิดเห็น เรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย" โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ชั้นระหว่างปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้เรียนทำกิจกรรมตามใบงานที่ 2 คือ อ่านเรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย" แล้วสรุปเป็นผังมโนภาพ

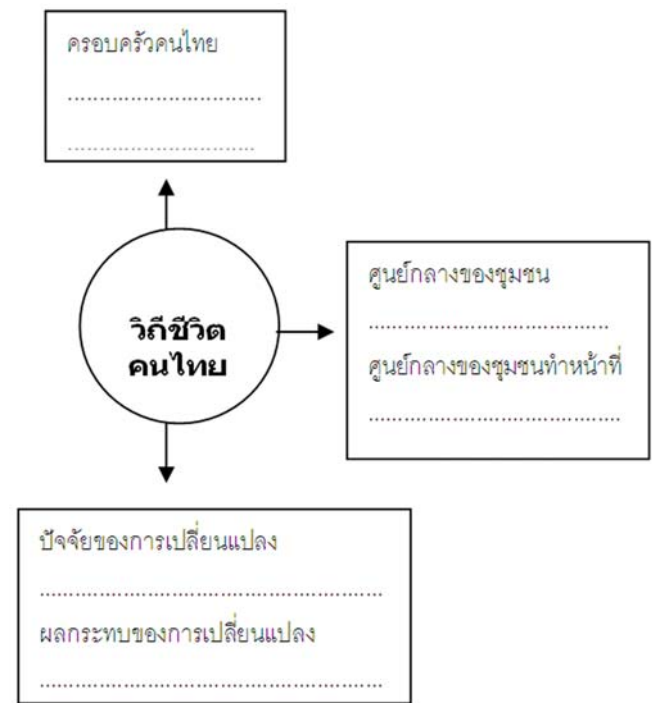
ใบงานที่ 2 วิถีชีวิตคนไทย

วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยคือการเป็นสังคมเกษตรกรรม ที่ทุกคนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชน ครอบครัวของคนไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยาย ที่มีคนหลายรุ่นอาศัยอยู่รวมกัน คือรุ่นปู่ย่า ตายาย รุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก และรุ่นหลานรวมทั้งมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ชิดกัน ศูนย์กลางของชุมชนคือวัดหรือผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น พระ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้รับการนับถือ และเป็นผู้ตัดสินความขัดแย้งในชุมชน

เมื่อเวลาผ่านไป สังคมไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น การสื่อสารไร้พรมแดน เทคโนโลยีสมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้มีผลให้วิถีชีวิตของคนไทยสมัยปัจจุบันแตกต่างจากวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต โดยเฉพาะในสังคมเมือง กล่าวคือ ครอบครัวคนไทยในสังคมเมืองเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น

การสื่อสารในสังคมเมืองมีความทันสมัย เช่น มีการติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย เช่น มีรถไฟใต้ดิน รถไฟฟ้า ที่ช่วยย่นระยะเวลาการเดินทาง เนื่องจากรถติดได้อย่างดี

อ่านเรื่อง "วิถีชีวิตไทย" ข้างต้นและเติม ผังมโนภาพข้างล่างให้สมบูรณ์

จากผังมโนภาพข้างต้น ให้นิธินำมาพูดเล่าเรื่อง "วิถีชีวิตของคนไทย" ความยาว 5 นาที

.....

.....

.....

2) ผู้เรียนค้นคว้าคำศัพท์เพิ่มเติม เพื่อนำมาพูดแสดงความคิดเห็นในสัปดาห์หน้า

3) ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็นคนละ 5 นาที เรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย"

ชั้นระหว่างปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้เรียนรู้ใน การทำกิจกรรมจากการฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งฝึกฝนทักษะทั้ง 4 ด้านไป

พร้อมๆ กัน ส่วนผู้สอนมีบทบาทเพียงคอยช่วยเหลือแนะนำ ผู้เรียนชาวต่างประเทศ เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยในการทำ กิจกรรมเท่านั้น

3. ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post - task) ขั้นตอนนี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านความคล่องแคล่วใน การใช้ภาษาและพัฒนาการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามรูปแบบและ โครงสร้างทางไวยากรณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

3.1 ขั้นวิเคราะห์ภาษา (Language analysis) ผู้เรียนจะได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่ใช้ในงานปฏิบัติ การพูดและเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมาย ที่ใช้ในงานปฏิบัติการพูดนั้น โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเสนอแนะรูปแบบพร้อมโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ถูกต้อง กิจกรรมในขั้นตอนนี้ เช่น การนำข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา ของผู้เรียนมาร่วมกันวิเคราะห์และแก้ไขให้ถูกต้อง โดยมีผู้สอน เป็นผู้เพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่องให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 ขั้นฝึกใช้ภาษา (Practice) หลังจากที่ได้เรียนรู้ รูปแบบและโครงสร้างทางภาษาที่ถูกต้องแล้ว ผู้เรียน จะได้ฝึกการพูดเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วและใช้ภาษาได้อย่าง ถูกต้องมากยิ่งขึ้น กิจกรรมในขั้นนี้ เช่น การให้ผู้เรียนทำงาน ปฏิบัตินั้นอีกครั้งหนึ่งแต่มีเงื่อนไขและวิธีการที่แตกต่างจากงาน ปฏิบัติในครั้งแรก

3.3 ขั้นติดตามผล (Follow - up) ผู้เรียนแสดง ความคิดเห็นในห้องเรียน รวมทั้งเขียนบันทึกสิ่งที่ได้พัฒนา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของการปฏิบัติงานเพื่อการปฏิบัติงาน ที่ดีขึ้นในครั้งต่อไป

ตัวอย่าง การสอนทักษะการพูดแสดงความคิดเห็น เรื่อง "วิถีชีวิตคนไทย" โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ขั้นหลังปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหา ในการทำ กิจกรรม ได้แก่ ปัญหาการใช้วัจนภาษา เช่น การใช้คำศัพท์หรือ โครงสร้างทางภาษา ปัญหาการใช้วัจนภาษาในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา ท่าทาง หรือการแต่งกาย เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน
- 2) ผู้เรียนนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ

ขั้นหลังการปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นเป็นขั้นตอนที่ผู้สอน และผู้เรียนชาวต่างประเทศร่วมกันสรุปปัญหาและหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาการพูดของผู้เรียน ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนมีมากน้อยเพียงไร และมีเวลาเรียนในแต่ละคาบเรียนเท่าไร

บทสรุป

ทักษะการพูดเป็นทักษะการใช้ภาษาทั้งวัจนภาษา และ อวัจนภาษา เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือความต้องการของ ผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญ อย่างมากทั้งเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการสื่อสาร ในงานอาชีพ

การสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียน ชาวต่างประเทศ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติเป็น วิธีการเรียน การสอนภาษารูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการพูด ของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ซึ่งมีองค์ประกอบของงานปฏิบัติ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายงานของงานปฏิบัติ ตัวป้อนหรือ ข้อมูลสำหรับงานปฏิบัติการพูดครั้งนั้นๆ ขั้นตอนของกิจกรรม การปฏิบัติงาน 3 ขั้นตอนคือขั้นก่อนปฏิบัติงาน ขั้นระหว่าง ปฏิบัติงาน และขั้นหลังปฏิบัติงาน บทบาทของผู้สอนที่คอยส่งเสริม และแนะนำผู้เรียนในการทำกิจกรรมการพูดและบทบาทของผู้เรียน ที่ได้ใช้ภาษาในการทำกิจกรรมจากสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้ง ผลลัพธ์ของงานปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาจาก การปฏิบัติการพูดและมีความมั่นใจในการพูดเพิ่มขึ้น

ฉะนั้นการสอนทักษะการพูดภาษาไทยสำหรับผู้เรียน ชาวต่างประเทศโดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้น งานปฏิบัติมี ประโยชน์คือ ช่วยให้ผู้เรียน ชาวต่างประเทศได้ฝึกทักษะการพูด จากสถานการณ์ต่างๆ โดยการเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้าง รูปประโยคก่อนการปฏิบัติ การพูดในสถานการณ์จริง ซึ่งช่วยให้ ผู้เรียนชาวต่างประเทศมีความมั่นใจในการพูดของตนเอง

เนื่องจากหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ เน้นงานปฏิบัติคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชาวต่างประเทศ ได้ฝึกพูดในสถานการณ์จริงผ่านทางกรปฏิบัติการปฏิบัติงาน ซึ่งเน้น ความหมาย ในการสื่อสารมากกว่ารูปแบบของภาษา

นอกจากการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบเน้น งานปฏิบัติจะใช้ฝึกฝนทักษะการพูดของผู้เรียนชาวต่างประเทศแล้ว

ผู้สอนยังสามารถนำหลักการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติไปใช้กับ
ทักษะอื่นๆ ได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

จินดา งามสุทธิ. 2549. **ศิลปะการพูด**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
ไอเดียสโตร์.

ลัดดาวัลย์ อารัมพร. 2547. "การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ
เพื่อพัฒนาความสามารถด้าน การพูดภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา."
ปริญญาานิพนธ์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมิตรา อังวัฒน์กุล. 2540. **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฮาร์เมอร์, เจรามี. 2546. **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. แปลโดย เสาวภา
ฉายะบุระกุล. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น
อินโดไชน่า.

>> รองศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงศร

สำเร็จการศึกษาปริญญาโท อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
และปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สอนรายวิชาการใช้ภาษาไทย เช่น การเขียนนิตยสาร การเขียนบทความ
การนำเสนอและบรรยายสรุป และยังเป็นอาจารย์สอนภาษาไทยให้นักศึกษาชาวต่างประเทศ มีความสนใจ
เกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลงานทางวิชาการ เช่น หนังสือการบรรยายสรุป :
การพูดและการเขียน การเขียนบทความสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ โดยสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
งานวิจัยและบทความ เช่น การกำหนดคำศัพท์พื้นฐานภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับต้น
การจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ
ฯลฯ